

Til
Aarhus Kommune, Kultur- og Borgerservice

Dato
November 2022

Analyse af potentialerne i cykelmiljøet i Aarhus

INDHOLD

1.	INTRODUKTION	2
2.	SAMMENFATNING	3
3.	STATUS OG UDVIKLING FOR CYKELSPORTEN I AARHUS	5
3.1	Medlemsudvikling indenfor cykelsporten	5
3.2	Aktiviteter i regi af cykelklubberne i Kongelunden	7
3.3	Den selvorganiserede cykelsport	9
3.4	Nuværende faciliteter i Kongelunden	10
3.5	Efterspørgsel efter nye faciliteter	11
3.6	Synergier mellem cykelsportens discipliner	12
4.	FREMTIDIGE POTENTIALER FOR CYKELSPORTEN I AARHUS	14
4.1	Scenarier for et fremtidigt ankerpunkt for cykelsporten i Kongelunden	14
4.2	Potentialer for anvendelse af velodrom til andre formål end cykling	27
5.	BILAG	29
5.1	Metode	29
5.2	Kommissorium: Analyse af potentialerne i cykelmiljøet i Aarhus	30

1. INTRODUKTION

Cykelsporten i Aarhus har i mange år haft Aarhus Cyklebane som samlingspunkt. Disciplinerne i sporten, herunder MTB, cross, triatlon, banecykling og landevejscykling, har udviklet sig, og aktørerne drager i stigende grad nytte af nærhed til vand, skov, bakkede asfaltveje foruden adgang til cykelbanen.

Med vinderforslaget til udviklingsplanen for Kongelunden flyttes atletikken til arealet ved den nuværende cykelbane, og der er ikke for nuværende disponeret plads til en ny velodrom. Bedømmelsesudvalget for Kongelundens udviklingsplan anbefaler dog, at der holdes fast i en ambition om, at der i Kongelunden fortsat skal være et ankerpunkt for cykelsporten, for både børn, unge, ældre, motionister og cykelsportens foreninger, samt at der i det videre arbejde bør være en opmærksomhed på at styrke mulighederne for cyklisme og cykelkulturen i området.

På baggrund af bedømmelsesudvalgets udtalelse har Kultur og Borgerservice i Aarhus Kommune ønsket at få belyst potentialerne for udviklingen af cykelsporten i Aarhus centreret om et nyt ankerpunkt i Kongelunden. Rambøll Management Consulting har på vegne af Kultur og Borgerservice udarbejdet en potentialeanalyse for cykelsportens udvikling i Aarhus. Analysen er foretaget med udgangspunkt i (1) inddragelse af centrale aktører indenfor cykelsporten i Aarhus, (2) allerede udarbejdede materialer og (3) erfaringer fra andre cykelmiljøer.

Analysen er struktureret i to hoveddele.

I den første del fokuseres der på den nuværende status og den hidtidige udvikling for cykelsporten i Aarhus. Første del belyser; de nuværende faciliteter for cykelsporten i Kongelunden, medlemsudvikling for cykelsporten, omfanget af den selvorganiserede cykling og de synergieffekter der for nuværende findes mellem cykelsportens discipliner.

I anden del af analysen foretages der en vurdering af de fremtidige potentialer for cykelsporten i Kongelunden. Her belyses fire forskellige scenarier for, hvad et ankerpunkt for cykelsporten i Kongelunden kan indeholde af faciliteter. For hver af de fire scenarier belyses det, hvilke konsekvenser scenariet forventes at få for cykelklubbernes medlemstal, aktiviteter, den selvorganiserede del af sporten og talent- og eliteområdet. Derudover foretages der en vurdering af, hvilket potentiale en velodrom har for andre områder end cykelsporten.

2. SAMMENFATNING

Rambøll har belyst potentialerne for udviklingen af cykelsporten i Aarhus centreret om et potentielt ankerpunkt placeret i Kongelunden. Potentialerne er beskrevet i fire scenarier, der er opstillet for at konkretisere konsekvenserne ved forskellige fremtidige faciliteter i et ankerpunkt.

Status og udvikling for cykelsporten i Aarhus

Siden 2014 er antallet af medlemmer i cykelklubber i Aarhus steget mere end i Østjylland og i Danmark. Placeringen af de fem cykeldiscipliner i Kongelunden understøtter forskellige synergier; herunder kulturel sammenhørighed mellem klubberne, mulighed for at dyrke flere discipliner samt et bedre talent- og elitemiljø. Vurderes omfanget af talent- og elitemiljøet ud fra antal licensryttere, deltagelse i løb på højt niveau og podiepladser, er der siden 2005 anført ca. 70 aktører med tilknytning til cykelmiljøet i Kongelunden. Antages hver aktør at være aktiv i talent- og elitemiljøet i ca. 10 år, vil det årlige antal talent- og eliteryttere udgøre 40-50 ryttere eller omkring 4-5% af medlemskredsen i Kongelunden. Cykelmiljøet indikerer, at antallet af talent- og eliteryttere er højere, end denne metode angiver.

Scenarie 0: Nuværende forslag for Kongelunden gennemføres

Gennemføres det nuværende forslag for Kongelunden, som betyder, at cykelklubberne mister deres nuværende faciliteter, så finder Rambøll det sandsynligt, at bane- og crosscykling mister sine dedikerede medlemmer og aktiviteter, og at talent- og elitemiljø på tværs af disciplinerne vil blive reduceret, men ikke elimineret. Ud over bane og cross vil de øvrige aktører fortsat have mulighed for at udøve deres discipliner på uændret niveau. Dog vil Kongelunden miste sin attraktivitet som samlingspunkt, og klubberne må forventes at finde lokaler andre steder, og dermed reduceres potentialet for tilvækst i Kongelunden betragteligt.

Scenarie 1: Ankerpunkt for cykelsporten integreret med fx atletikstadion

Etableres der klub- og værkstedslokaler integreret med andre idrætsgrene i fx atletikstadion og kombineres det med et nærliggende nyt cross- og teknikområde, så er det Rambølls vurdering, at primært aktiviteter og aktører omkring bane- og crosscykling¹ bliver reduceret i forhold til den aktuelle situation. De øvrige discipliner vil have et samlingssted for klubaktiviteter, og triatleter vil endog kunne opnå bedre forhold i samspil med atletikken. Fraværet af udsigt til et fremtidigt banemiljø vil reducere attraktiviteten og dermed potentialet for vækst i landevejscykling forankret i Kongelunden og tilsvarende for talent- og elitemiljøet.

Scenarie 2: Ankerpunkt i Cyklismens hus med afsat areal til velodrom i Kongelunden eller umiddelbar nærhed

I dette scenarie etableres et Cyklismens hus, der indeholder de indendørs klubfaciliteter, som cykelklubberne efterspørger. Herudover etableres et cross- og teknikområde, og der afsættes et areal til fremtidig etablering af velodrom. Det er Rambølls vurdering, at alle discipliner i dette scenarie vil have potentiale til medlems- og aktivitetsfremgang. Der etableres det samme cross- og teknikområde som i scenarie 1, men i sammenhæng med Cyklismens hus, er det vurderingen, at der er et potentiale for medlems- og aktivitetsfremgang. Potentialet for banecykling afhænger af en tids-horisont for etablering af en velodrom, der vil give udøverne væsentlig bedre faciliteter og adgang til at træne og arrangere løb hele året, jf. scenarie 3.

¹ Forudsætningen for, at crosscykling bliver påvirket er, at et nyt crossområde vil være af lavere kvalitet end i dag. Dette gør sig gældende i alle scenarier, da det nuværende crossområde ifølge cykelklubberne i Kongelunden er blandt landets bedste.

Scenarie 3: Ankerpunkt i en ny velodrom i Kongelunden

I dette scenarie etableres alle faciliteter, som cykelmiljøet efterspørger som ankerpunktet. Scenariet vil dermed skabe de bedst mulige forudsætninger for medlems- og aktivitetsfremgang i cykelmiljøet. Der vil være mulighed for at tiltrække ryttere dedikeret til banen fra det meste af Jylland, og dette forstærkes af byens studiemiljøer. Det er Rambølls vurdering, at aktiviteterne omkring en ny velodrom har potentiale til at blive et cykelmiljø i verdenseliten, grundet den unikke bynære placering og campusmiljøet i Kongelunden. Det vurderes, at med etablering af ny cykelbane, vil det endvidere være muligt at tiltrække udenlandske ryttere til træningssessioner og løb i samspil med Team Danmark, som yderligere vil styrke cykelmiljøet i Danmark – tilsvarende det internationale sejlsportsmiljø på Aarhus Ø.

Herudover er der potentialer forbundet med en velodrom, der rækker ud over cykelmiljøet. Blandt andet kan en velodroms midterareal benyttes til andre pladskrævende sportsaktiviteter, koncerter og messer, sportsbegivenheder for andre sportsgrene, samt være en potentiel lokation for et nyt Team Danmark Center.

3. STATUS OG UDVIKLING FOR CYKELSPORTEN I AARHUS

I følgende afsnit redegøres der for den nuværende status for cykelsporten i Aarhus. I afsnittet belyses medlemsudviklingen for cykelklubberne i hele Aarhus og for klubberne der er hjemmehørende i Kongelunden, og denne udvikling sammenlignes med den generelle udvikling for cykelsporten i Østjylland og i hele Danmark. Derudover beskrives kort de nuværende faciliteter i Kongelunden for cykelsporten, efterspørgsel efter nye faciliteter, og de synergieffekter som cykelsporten har ved at være placeret fysisk tæt i dag.

3.1 Medlemsudvikling indenfor cykelsporten

I dette afsnit sammenlignes udviklingen i medlemsniveauet indenfor cykelsporten de seneste år i Aarhus, Østjylland og nationalt. Data for medlemsniveauet kommer fra Det Centrale Foreningsregister, og det dækker over medlemmer i organiserede idrætsorganisationer indenfor cykelsporten i hele Aarhus Kommune.

Cykelsporten i Aarhus

I Aarhus Kommune er der i 2021 2.482 medlemmer af cykelklubberne i Aarhus². 963 af disse medlemmer er hjemmehørende i Kongelunden, hvor fem cykelklubber har base. Medlemstal for de fem cykelklubber i Kongelunden for perioden 2014-2021 er vist i tabellen herunder.

Tabel 1: Udvikling i antal medlemmer for cykelklubber hjemmehørende i Kongelunden

Forening	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aarhus Cyklebane	-	-	-	-	-	50	107	132
Aarhus MTB	-	415	414	369	268	265	328	320
Cykle Klubben Aarhus	306	338	357	371	368	276	249	250
Aarhus 1900, Triathlon ³	425	429	364	332	234	275	260	219
Aarhus 1900, Mountainbike	254	-	-	52	61	71	71	42
I alt	985	1.182	1.135	1.124	931	937	1.015	963

Kilde: Idrætten i tal.

Note: Tal for Aarhus 1900, Triathlon stammer fra Idrætssamvirket Aarhus' medlemsdatabase. Der findes ikke medlemstal for alle klubber i alle årene.

Aarhus MTB og Cykle Klubben Aarhus har i perioden 2014-2021⁴ mistet omkring 20 pct. af deres medlemmer, mens Aarhus 1900, Triathlon har mistet i omegnen af halvdelen af deres medlemmer. Omvendt har Aarhus Cyklebane oplevet en stor medlemsfremgang, og fra 2019-2021 kom der knap 1,5 gang flere medlemmer i Aarhus Cyklebane.

Grundet manglende registreringer i flere af årene er det ikke muligt at konkludere på den samlede medlemsudvikling i cykelklubberne hjemmehørende i Kongelunden. Fra 2019 og frem er der registreret medlemmer i alle fem klubber. For de fem klubber i Kongelunden ses der for denne periode en mindre fremgang på ca. 3 pct. fra 2019 til 2021 i medlemstallet. Fremgangen er særligt drevet af fremgang hos Aarhus Cyklebane og Aarhus MTB.

² Opgjort som unikke medlemskaber i en idrætsforening. En person, som er medlem i to foreninger, vil således tælle dobbelt i opgørelsen.

³ Antallet af medlemmer fra Aarhus 1900, Triathlon er ikke opgjort via foreningsregistret, men oplyst af Idrætssamvirket Aarhus.

⁴ Der er ikke registreret medlemmer for Aarhus MTB i 2014, og derfor beregnes udviklingen fra 2015-2021 for denne klub.

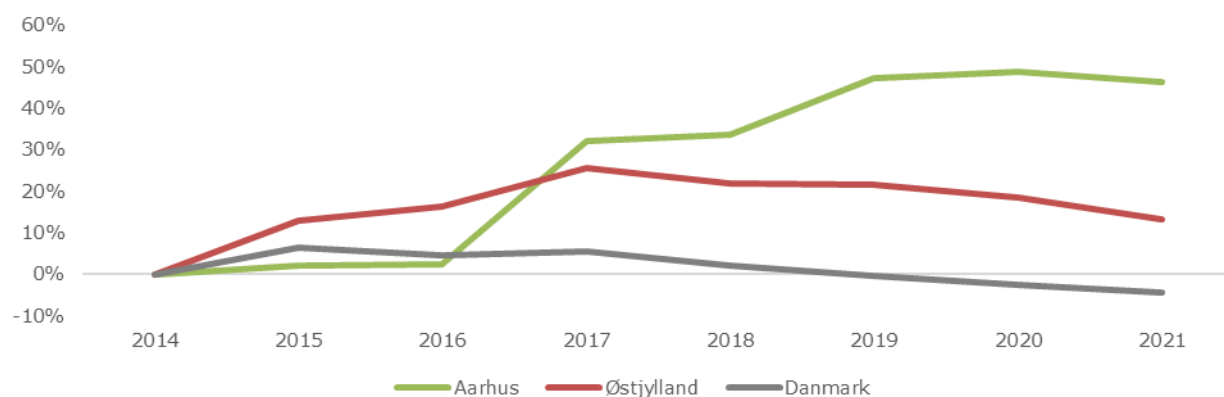
Medlemstallene for 2020 og 2021 skal ses i lyset af, at det grundet Covid-19 nedlukningerne i 2020 og 2021 ikke har været muligt at opretholde sammen aktivitetsniveau i klubberne i forhold til træning, stævner etc.

Udover de fem foreninger i Kongelunden, som har medlemmer, der dyrker cykling som aktivitet, er der 20 andre foreninger i Aarhus Kommune, hvis medlemmer i 2021 dyrker cykling som aktivitet⁵.

Udviklingen for cykelsporten i Aarhus sammenlignet med Østjylland og Danmark

Siden 2014 er antallet af medlemmer i cykelforeningerne i Aarhus Kommune steget med 46 pct. Til sammenligning er antallet af medlemmer i Østjylland steget med 13 pct., mens antallet af medlemmer nationalt er faldet med 4 pct. over perioden⁶. Udviklingen er illustreret i figur 1 nedenfor.

Figur 1: Medlemsudvikling i idrætsorganisationer indenfor cykling, indekseret

Note: Medlemstal er angivet som unikke medlemskaber i en idrætsforening. En person, som er medlem i to foreninger, vil således tælle dobbelt i opgørelsen.

Kilde: Det Centrale Foreningsregister. Hentet fra Danmarks Statistik tabel IDRAKT01.

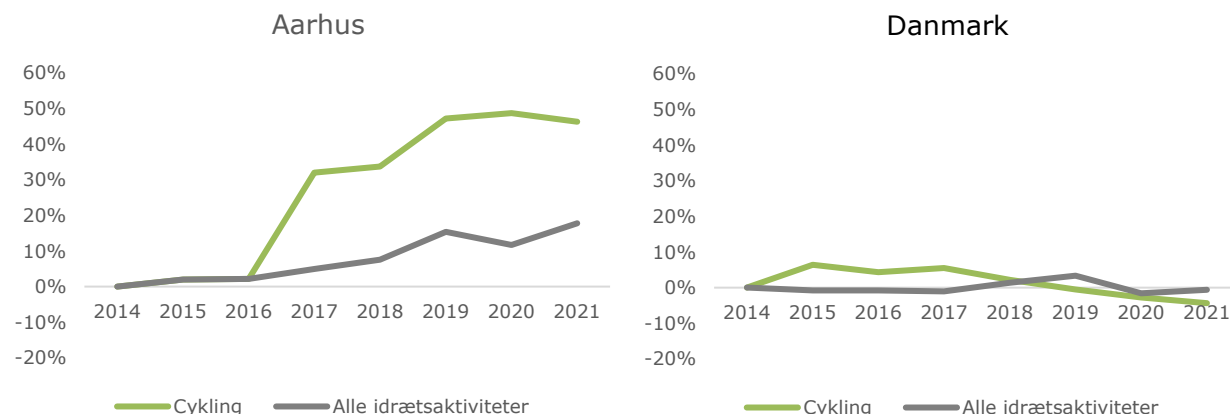
Siden 2017 har der været et fald i antallet af medlemmer i cykelforeninger i Østjylland og på nationalt plan, mens der i Aarhus har været en positiv udvikling over hele perioden siden 2014. Den positive udvikling i Aarhus skyldes især det store spring i antallet af medlemmer mellem 2016 og 2017. Dette spring er drevet af vækst hos Aarhus Firma Sport, cykelfælleskabet Kvinderdercykler, Team Asmussen Cykling samt Sabro Idrætsforening.

Derudover beskriver flere af cykelklubberne i Kongelunden, at de har oplevet en væsentlig medlemsfremgang siden sommeren 2022, hvor cykelsporten fik stor interesse i Danmark grundet den danske sejr i Tour de France. Denne fremgang er ikke afspejlet i medlemstallene, da der endnu ikke er offentliggjort medlemstal for 2022.

Ser vi på medlemsudvikling i cykelforeninger i Aarhus Kommune, sammenlignet med alle idrætsaktiviteter generelt set, kan vi se, at udviklingen indenfor cykling på nationalt plan afspejler den generelle udvikling for alle idrætsaktiviteter, hvilket fremgår til højre i figur 2. Vendes blikket mod Aarhus ses en anden udvikling. I Aarhus er antallet af medlemmer i cykelforeninger steget markant mere end antallet af medlemmer generelt i idrætsforeninger, hvilket fremgår til venstre i figur 2 nedenfor.

⁵ Antallet af foreninger med medlemmer der dyrker aktiviteten cykling er opgjørt via medlemstal fra DIF, DGI og Firmaidrætten. <https://www.dif.dk/idraetten-i-tal/medlemstal-for-dif-dgi-dansk-firmaidraet>

⁶ Cykelforeningerne dækker over alle foreninger, hvor cykling er registreret som aktivitet i Det Centrale Foreningsregister.

Figur 2: Medlemsudvikling i idrætsorganisationer, indekseret

Note: Medlemstal er angivet som unikke medlemskaber i en idrætsforening. En person, som er medlem i to foreninger, vil således tælle dobbelt i opgørelsen.

Kilde: Det Centrale Foreningsregister. Hentet fra Danmarks Statistik tabel IDRAKT01.

Ser vi nærmere på medlemsudviklingen i de Aarhusianske cykelforeninger kan vi se, at cykelforeningerne kun har oplevet en nedgang i medlemmer blandt de 19-24-årige. Antallet af 19-24-årige i cykelforeningerne i Aarhus er i perioden 2014-2021 blevet halveret fra 233 medlemmer til 114 medlemmer. Alle andre aldersgrupper har oplevet en medlemsfremgang fra 2014-2021. Der er især kommet flere medlemmer i aldersgrupperne 0-12 år og 60+ år. I perioden steg antallet af medlemmer i aldersgruppen 0-12 år med 74 pct. fra 54 til 92 medlemmer, og for aldersgruppen 60+ år steg antallet af medlemmer fra 75 til 344 hvilket er en udvikling på 359 pct.

3.2 Aktiviteter i regi af cykelklubberne i Kongelunden

Cykelklubberne i Kongelunden er hvert år arrangører af en række aktiviteter, herunder fx træning, stævner, weekendcamps og sociale arrangementer. I det følgende beskrives det kort, hvilke aktiviteter de enkelte klubber afholder.

Aarhus Cyklebane

Foreningen Aarhus Cyklebane arrangerer ugentlige træningspas i perioden april-september, herunder træningspas for hhv. børn/unge, juniorer og seniorer. Herudover træner medlemmerne af Foreningen Aarhus Cyklebane på banen flere gange i løbet af ugen. Cykelforeningen har opdelt deres medlemmer i 8 forskellige hold, som alle træner om onsdagen. Her træner de fire yngste hold sammen fra 17.00-18.30, hvorefter de fire resterende hold træner fra 18.15-20.15.

På cykelbanen arrangeres der årligt 8-10 stævner faciliteret af Foreningen Aarhus Cyklebane. Stævnerne bestod i år af konkurrencer i form af mindeløb, æresløb, supercup og DM, hvor der ved seneste UCI-stævne var omkring 70 ryttere fra knapt 20 forskellige lande. Derudover har der for uprøvede været åbent hus-arrangementer og cykelskole i sommerferien. Aarhus Cyklebane vil gerne arrangere flere begivenheder på cykelbanen, men oplever, at de er i konkurrence med landejevsstævnerne, som også ligger i sommerhalvåret, og derfor kan de ikke placere flere stævner. Foreningen ser det som en begrænsning for deres aktivitet, at de skal koordinere deres kalender ud fra landejevsstævner, og at de er nødt til at aflyse 10-20 procent af deres aktiviteter, fordi det regner.

Aarhus Cyklebane arrangerer foruden dette en række firmaarrangementer, polterabender mv. Herudover afholdes der to sociale arrangementer for medlemmerne samt en række arbejdsdage, hvor medlemmerne vedligeholder faciliteterne. Til sidst bruges Aarhus Cyklebanes lokale i tribunebygningen til at arrangere foredrag, blandt andet gennem Folkeuniversitetet.

Cykle Klubben Aarhus

CK Aarhus afholder træninger for fem forskellige hold, der alle har 2-3 ugentlige træningspas i sommerhalvåret og 1-2 ugentlige træningspas i vinterhalvåret. CK Aarhus arrangerer træninger for børn/unge, eliteryttere samt tre motionshold.

Der arrangeres to årlige landevejsløb for både bredde og elite, herunder et årligt landevejsløb med 300-400 deltagere og 200 tilskuere samt Jeksen cup i sommerferien med 70 deltagere. Herudover arrangerer CK Aarhus også en række cross-løb, herunder DM i cykelcross afholdt i januar 2022 og januar 2021. Der afholdes årligt to stævner med udenlandsk deltagelse i form af 25 udenlandske crosscykelryttere til begge stævner. Her deltager der 200-300 tilskuere pr. dag. Til sidst arrangerer klubben OnsdagsCross Cup om onsdagen i perioden oktober-december med 50 deltagere.

Aarhus MTB

Aarhus MTB faciliterer træning én til to gange om ugen for syv forskellige hold samt træning to til tre gange om ugen for deres licensryttere. Aarhus MTB inddeler deres hold i kategorierne Ny på MTB, fire niveauer af børn & unge, tre niveauer af motionshold, Sport og Licens og Trail. Børn & unge kører tirsdag og torsdag, mens de resterende træner tirsdag og eventuelt torsdag og lørdag. Klubben har herudover 15-25 medlemmer, der også træner i regi af CK Aarhus og ca. 8 medlemmer der også træner i regi af Aarhus Cyklebane.

Aarhus MTB afholder typisk 4 cykelløb om året, herunder DM med 450-700 deltagere, Kvindecuppen med 150 kvindelige deltagere, Kidsliga med 130 deltagende børn samt Allbike Cup med 150 deltagere.

Stævner for løbsdeltagere ved licensløb ligger typisk i weekenden, hvor klubben tilbyder buskørsel til DCU/UCI-løbene. Aarhus MTB afholder desuden månedligt sociale aktiviteter. Herunder kan tirs-dags- og weekendarrangementer ved cykelbanen nævnes, hvor Aarhus MTB lejer cykelbanen og tribunens fælleslokale eller 1A på Observatoriestien. For Børn & Unge har cykelklubben i den forbindelse arrangeret overnatninger med hjælp fra frivillige forældre. Derudover består klubbens sociale aktiviteter blandt andet af oplæg og rejser til udlandet.

Til sidst arrangerer Aarhus MTB-ture til andre MTB-spor i Danmark og udlandet, hvor 10-40 medlemmer deltager. Aarhus MTB har herudover mange frivillige, som bidrager til at afvikle arrangementer i form af fx løb. Til sidst fungerer ca. 20 frivillige som trænere i klubben.

Aarhus 1900, MTB

Aarhus 1900 MTB arbejder med 3 niveauinddelte hold og et E-hold. Træningerne ligger to gange om ugen i perioden marts-oktober samt én gang om ugen i perioden november-februar. Foruden træningerne er der også sociale arrangementer i form af fællesspisning hver måned med 20-40 deltagere, skruaftener hvor medlemmerne kan servicere deres cykler samt deltagelse i Aarhus Trailbuilders' arbejde med at bygge og vedligeholde MTB-sporet i Marselisborgskovene.

Aarhus 1900, Triathlon

Aarhus 1900, Triathlon arrangerer cykeltræning for deres ungdomshold én gang om ugen samt to gange om ugen for deres bredde- og motionshold. Herudover arrangerer klubben en række svømme- og løbetræninger i løbet af ugen for deres børne-, ungdoms-, bredde- og elitehold.

Aarhus 1900, Triathlon har afholdt et ungdomsstævne for 60-80 deltagere som en del af DM aspirantserien.

Klubben arrangerer foruden dette en række sociale arrangementer, herunder julefrokost, klubmesterskaber, grillaften og foredrag med 30-70 deltagere. Herudover afholdes der fællesspisninger mellem træningspas og i weekenden.

3.3 Den selvorganiserede cykelsport

For cykelsporten er det i høj grad tilfældet, at en stor del af de personer som dyrker sporten, gør det selvorganiseret – dvs. uden direkte relation til en cykelklub. Det er vanskeligt at give et detaljeret billede af udvikling i den selvorganiserede del af cykelsporten i Aarhus. I denne analyse oprides dog de overordnede estimater for omfanget af den selvorganiserede del af cykelsporten som er tilgængelige, og som Rambøll vurderer er tilstrækkeligt valide til at tegne et retvisende billede. Overblikket over den selvorganiserede del af cykelsporten er inddelt efter discipliner, og er baseret på surveyundersøgelse af Idrættens analyseinstitut, som blev gennemført i slutningen af 2020⁷. I undersøgelsen har 1.023 børn mellem 7-15 år, og 1.063 voksne over 16 år i Aarhus Kommune svaret. Undersøgelsen er som nævnt fra slutningen af 2020, og det kan derfor ikke udelukkes, at der kan være sket ændringer i Aarhusianernes motionsmønster siden da, hvorfor følgende estimater for den selvorganiserede del af cykelsporten i Aarhus skal fortolkes med forsigtighed. De følgende estimater er lavet ved at benytte andelen af aarhusianere i nævnte undersøgelse, der dyrker de enkelte cykelsportsdiscipliner, sammenholdt med de seneste befolkningstal for Aarhus Kommune. Herved antages det, at motions- og sportsvanerne er uændrede siden slutningen af 2020⁸.

MTB

For Mountainbike er estimeret for antallet af udøvere behæftet med den yderligere usikkerhed, at opgørelsen også indeholder disciplinerne Gravel og BMX. Samlet set er estimeret, at ca. 26.000 aarhusianere dyrker mountainbikecykling – heraf udgør voksne ca. 24.000, mens børn og unge mellem 7-15 år udgør ca. 2.000. For voksne svarer det til 8 pct. af aarhusianerne og for børn og unge mellem 7-15 år svarer det til 7 pct. På landsplan er det 9 pct. af voksne og 8 pct. af børn og unge der kører MTB, og dermed er andelen af aarhusianere på MTB stort set identisk med tallene på landsplan.

Sammenligner vi MTB med andre aktiviteter i Aarhus, så er MTB placeret som nr. 17 ud af 56 opgjorte aktiviteter ift. antallet af voksne udøvere, og som nr. 16 ud af 56 ift. antallet af børn, der dyrker de respektive discipliner. For voksne er dette sammenligneligt med badminton og gymnastik, mens det for børn er sammenligneligt med kampsport og basketball.

⁷ Motions- og Sportsvaner i Aarhus Kommune. Idrættens Analyseinstitut. Rapport februar 2022. <https://www.idan.dk/media/okuilvem/motions-og-sportsvaner-i-aarhus-kommune.pdf>

⁸ Seneste befolkningstal for Aarhus Kommune er fra Danmarks Statistik 3. kvartal tabellen FOLK1A.

Landevejscykling

Samlet set er estimeret, at ca. 42.800 aarhusianere dyrker landevejscykling – heraf udgør voksne ca. 41.900 og børn og unge mellem 7-15 år ca. 900. For voksne svarer det til 14 pct. som dyrker landevejscykling i Aarhus og for børn og unge er det 3 pct. På landsplan er det 13 pct. af voksne og 4 pct. af børn og unge der kører landevejscykling, og dermed er andelen af aarhusianere der kører landevejscykling stort set identisk med tallene på landsplan.

Sammenligner vi landevej med andre aktiviteter i Aarhus, så er landevejscykling den syvende mest dyrkede aktivitet blandt voksne. Landevejscykling er kun overgået af *gå- og vandreture, styrketræning, løb, anden fitness- og motionstræning, yoga/pilates/afspænding* samt *svømning*. Blandt børn er landevejscykling nr. 26 ud af 56 opgjorte aktiviteter.

Triatlon

For Triatlon er estimeret for antallet af udøvere behæftet med den yderligere usikkerhed, at opgørelsen også inkluderer duatlon. Samlet set er estimeret, at ca. 3.000 voksne aarhusianere dyrker triatlon. For voksne svarer det til ca. 1 pct. af aarhusianere. Antallet af børn og unge mellem 7-15 år, der dyrker triatlon, er ikke muligt at opgøre retvisende da det er under 1 pct. På landsplan er det under 1 pct. af voksne og under 1 pct. af børn og unge der dyrker triatlon, og dermed er andelen af aarhusianere der dyrker triatlon stort set identisk med tallene på landsplan⁹.

Sammenligner vi triatlon med andre aktiviteter i Aarhus, så er der relativt få, der udøver triatlon. Blandt børnene i Aarhus er det kun roning, der er færre, der udøver. Triatlon er dermed nr. 55 ud af 56 aktiviteter målt på antal udøvere. Også blandt de voksne er der få, der udøver triatlon. Således ligger triatlon nr. 46 ud af 56 målt på antal voksne udøvere i Aarhus.

3.4 Nuværende faciliteter i Kongelunden

I dette afsnit beskrives de nuværende faciliteter i Kongelunden, som benyttes af de fem cykelklubber hjemmehørende i Kongelunden. For hver facilitet beskrives det, hvilke af klubberne der er de primære brugere.

Aarhus Cyklebane

For Foreningen Aarhus Cyklebane er cykelbanen den primære facilitet. Cykelbanen er en 333,3 meter betonbane, som har plads til 2.000 siddende tilskuere. Banen bruges af Foreningen Aarhus Cyklebane fra april til september. Om vinteren bruger CK Aarhus arealet i midten, på og omkring cykelbanen, hvor der opsættes en crossbane. I midten af cykelbanen ligger en barak, hvor der er omklædning, bad og toilet, samt et behandlingsrum til styrtede. Barakken bruges af medlemmer af Aarhus Cyklebane og CK Aarhus til omklædning og opbevaring af grej. Cykelbanens sæder er placeret på en tribune, hvor der på øverste etage findes et stort fælleslokale, der som regel bruges som spisested til medbragt mad og drikke i forbindelse med cykelløb eller bookes udefra gennem Aarhus Kommunes lokalebooking.

I tribunebygningen er der mødelokaler og flere toilet- og badefaciliteter, samt depoter. CK Aarhus har klublokaler i bygningen. I bygningen findes der også nogle mindre sovekabiner, som har været brugt af dommere i forbindelse med international atletik og udenlandske ryttere i forbindelse med banecykling og cross samt ved den årlige cross-camp.

Til sidst bruges de ældre hestebokse, der ligger ifm. cykelbanen som depoter for cykelklubberne. Her opbevarer eksempelvis CK Aarhus og Aarhus MTB materialer til afholdelse af stævner og løb.

⁹ Danskernes aktivitetsvalg og organisering i 2020. Notat 2 i Danskernes motions- og sportsvaner 2020. Idrættens Analyseinstitut. Marts 2021. https://www.idan.dk/media/kofn1n2l/danskernes-aktivitetsvalg-og-organisering-i-2020_notat-2.pdf

Bygninger på Observatoriestien

På Observatoriestien ligger der udover bygningerne i direkte sammenhæng med Aarhus Cyklebane en række bygninger, hvor nogle af cykelklubberne hører hjemme. Her har Aarhus 1900, Triatlon, Aarhus 1900, MTB samt Aarhus MTB klublokaler. Til disse bygninger er der adgang til toilet, men der er ingen omklædningsfaciliteter.

MTB-spor i Marselisborg Skovene

MTB-sporet i Marselisborg Skovene er ikke en facilitet i Kongelunden i snæver forstand, men med placeringen i umiddelbar nærhed af Kongelunden er sporet en vigtig facilitet for flere klubber. Sporet er 26 km langt og ligger ca. 2 km fra cykelbanen. Sporene bygges og vedligeholdes af frivillige i Aarhus Trail Builders, men der er ifølge cykelklubberne ikke sket meget med det de sidste 8-10 år, og sporet beskrives som fungerende turspor, men som idrætsfacilitet ikke tilstrækkelig. Sporet bruges primært af Aarhus MTB og Aarhus 1900, MTB, men i høj grad også af selvorganiserede motionister og lignende.

Aarhus MTB oplyser, at lidt over 28.000 personer cykler mere end 1,4 mio. km årligt på netop dette spor¹⁰. Det svarer til 94 pct. af den samlede aktivitet på MTB-spor i Aarhus Kommune. De resterende 6 pct. cykles på Hasle MTB-spor. Ud af de 28.000 personer anslår Aarhus Trail Builders på baggrund af segmenttal fra Stravalab, at der er mindst 12.000-13.000 unikke ryttere på Marselisborg-sporet pr. år.

3.5 Efterspørgsel efter nye faciliteter

Rambøll har kortlagt hvilke faciliteter for cykelsporten, som efterspørges af aktører i området. I det følgende gennemgås kort de ønskede faciliteter. Faciliteterne er beskrevet i tilfældig rækkefølge, og de er ikke rangeret efter, hvilke der er mest betydningsfulde for klubberne. Det er disse ønsker, vi har brugt til at definere fire mulige scenarier for et fremtidigt ankerpunkt for cykelsporten i Kongelunden.

- **Klubhus**
Et mindre klubhus/klublokale hvor klubberne bl.a. får mulighed for at afholde klubaftener og andre sociale arrangementer.
- **Adgang til større fælleslokale**
Et større lokale, som klubberne har mulighed for at booke til store arrangementer, som generalforsamlinger, fællesaftener ifm. stævner mv.
- **Pumptrack/teknik øveområde**
En pumptrack bane er en bane hvor man driver cykel frem ved pumpende bevægelser fremfor at bruge pedalerne, og banerne bruges til at fremme teknik og balance. Banerne kan etableres i mange forskellige størrelser, og kan fungere som en offentligt tilgængelig facilitet.
- **Grus- eller asfaltsti direkte fra Kongelunden mod marselissporet**
Begge MTB-klubber efterspørger en grus- eller asfaltcykelsti etableret efter trailhead-princippet. I dag cykler klubberne via trafikerede asfaltveje, når de skal ud til MTB-sporet. Klubberne vurderer, at dette grundet manglende trafiksikkerhed er særligt problematisk for de børn, der ønsker at dyrke MTB.

¹⁰ Stravalab's estimat baseret på segmentaktiviteter. Oplyst af Aarhus MTB.

- **Vaskefaciliteter til cyklen**
Særligt for mountainbike er det et ønske at kunne tilbyde vaskefaciliteter for rytterne, da mange bor i lejlighed uden mulighed for vask i nærhed af boligen.
- **Lokale til E-cykling**
E-cykling vinder frem i cykelklubberne i Danmark i dag, og flere cykelklubber i Kongelunden efterspørger muligheden for at dyrke e-cykling. Det gælder særligt for MTB og landevejs-cykling, hvor det for mange er mindre attraktivt at køre udendørs om vinteren.
- **Crossbane**
En crossbane på mellem 2,5 og 3,5 km lang bane der er oplyst. På banen er der variation i underlaget mellem skovstier, veje og forhindringer der kræver at rytterne stiger af cyklen. For nuværende etableres der en crossbane på 15.000 m² hver vinter i relation til og ved brug af området ved Aarhus Cyklebane. En cross-bane vil potentielt også med mindre modifikationer kunne bruges til MTB-disciplinen 'short track XCC'.
- **Udendørs tribune ved vejområde**
En udendørs tribune der dels kan fungere som målområde ved landevejsstævner og -løb, og dels vender ud mod cross-område, så det kan bruges ifm. stævner og løb indenfor flere discipliner.
- **Omklædningsfaciliteter med bad**
For flere af cykelklubberne er der i dag ikke adgang til omklædning og bad for deres medlemmer. Disse foreninger ønsker at give medlemmer, camp-deltagere og løbsdeltagere mulighed for adgang til omklædning og badefaciliteter efter træning.
- **Værkstedsfaciliteter**
Værkstedsfaciliteter til vedligehold af cykler og udførsel af mindre reparation der er nødvendige for deltagelse i træningssessioner.
- **En indendørs cykelbane**
Den eksisterende cykelbane muliggør ikke træning om vinteren og er utidssvarende ift. hvordan banecykling udøves i dag. Samtidig har en indendørs cykelbane potentialet til at forøge synergierne mellem cykelsportens discipliner, da cykelryttere fra flere discipliner har et ønske om at træne på en indendørs cykelbane.

3.6 Synergier mellem cykelsportens discipliner

I dette afsnit beskrives de synergier, der i dag eksisterer mellem dels cykelklubberne i Kongelunden og mellem disciplinerne i cykelsporten. Rambøll har i analysen identificeret tre overordnede områder, hvor den nuværende organisering og placering af cykelklubberne i Kongelunden har understøttet synergieffekter; 1) Kulturel sammenhørighed mellem klubberne 2) udøvere på tværs af discipliner og 3) talent- og eliteområdet.

Kulturel samhørighed mellem klubberne

De fem klubber, der i dag er beliggende i Kongelunden, tilbyder samlet medlemmerne at dyrke banecykling, landevejscykling, cross, MTB og triatlon. Selvom der er tale om fem distinkte discipliner er der indenfor cyklingen, og dermed også for klubberne i Kongelunden, en kultur, hvor der er stor samhørighed mellem disciplinerne. Dette understøttes af, at der i høj grad er overlap mellem træningstider for forskellige hold på tværs af cykelklubberne, som gør, at der opstår et miljø for

cyklisme i Kongelunden. Således oplever alle klubberne at profitere af den store fysiske nærhed og det fælles samlingspunkt, der i dag eksisterer ved Aarhus Cyklebane.

Muligheden for at kunne dyrke alle fem discipliner fra én lokation er unik i Danmark. Der findes kun to andre steder i Danmark, hvor det er muligt at dyrke banecykling, og de ligger begge steder, hvor der ikke er mulighed for at dyrke mindst én af de andre discipliner.

Udøvere på tværs af discipliner

For det andet er der en synergieffekt på tværs af de fem klubber, fordi en delmængde af medlemmerne i klubberne dyrker flere discipliner samtidigt eller forskudt hen over året. For banecykling er det fx hovedreglen, at ryttere ikke udelukkende dyrker banecykling, og selv verdens bedste ryttere på banen dyrker andre discipliner ved siden af banecyklingen. Fordi de fem klubber i dag er placeret fysisk tæt, er det lettere for de forskellige ryttere at dyrke de andre discipliner. Som eksempel på dette er der en del af de børn og unge der kører MTB i primært sommerhalvåret, som i vinterhalvåret træner på den cross-bane, der etableres på og uden om Aarhus Cyklebane af Cykel Klubben Aarhus. Samtidigt sikrer den fysiske nærhed af klubber og discipliner også, at flere ryttere eksponeres overfor de andre discipliner, hvilket er med at øge interessen for de forskellige discipliner.

Bedre talent- og elitemiljø

For det tredje fremhæver både cykelklubberne, DCU, Team Danmark og Eliteidræt Aarhus, at den fysiske nærhed mellem disciplinerne har en særlig synergieffekt for elite- og talentudviklingen. Som beskrevet, så dyrker mange cykelryttere på eliteplan ofte flere discipliner. Dette gælder også på talentsiden. Dette ses ved, at mange af de aarhusianske cykelryttere, der henter store resultater hjem, har dyrket flere discipliner.

Det er forbundet med en vis usikkerhed at vurdere omfanget af talent- og elitemiljøet i Kongelunden. Vurderes omfanget af talent- og elitemiljøet ud fra antal licensryttere, deltagelse i løb på højt niveau og podiepladser, er der siden 2005 anført ca. 70 aktører¹¹. Antages hver aktør at være aktiv i talent- og elitemiljøet i ca. 10 år, vil det årlige antal talent- og eliteryttere udgøre 40-50 ryttere eller omkring 4-5% af medlemskredsen. Cykelmiljøet indikerer, at antallet af talent- og eliteryttere er højere, end denne metode angiver.

Såfremt disciplinerne indenfor cykling splittes op via en større fysisk adskillelse end tilfældet er i dag, vil det alt andet lige betyde at færre dyrker flere discipliner, hvilket på længere sigt vil mindske potentialet for talentudvikling i Aarhus. Derudover peger DCU endvidere på, at muligheden for at dyrke så mange af cykelsportens discipliner ud fra samme fysiske lokation er relativt unik for Aarhus, hvilket blandt andet knytter sig til at Kongelunden er kun én af tre steder i Danmark med en cykelbane. Cykelbanerne i Odense og Ballerup er også lokationer for flere cykelsportsdiscipliner, men kun i Aarhus er det muligt at dyrke alle fem discipliner på samme lokation (bane, landevej, cross, MTB og triatlon).

¹¹ Baseret på en opgørelse udleveret til Rambøll af CK Aarhus.

4. FREMTIDIGE POTENTIALER FOR CYKELSPORTEN I AARHUS

I det følgende afsnit opstilles fire mulige scenarier for et fremtidigt ankerpunkt for cykelsporten i Kongelunden, og det beskrives hvilke potentialer der er for udviklingen af cykelsporten afhængigt af, hvilket scenarie for et ankerpunkt der tages udgangspunkt i. Derudover beskrives det i et selvstændigt underafsnit hvilke potentialer der er ved etablering af en velodrom, udover potentialerne relateret til cykelsporten.

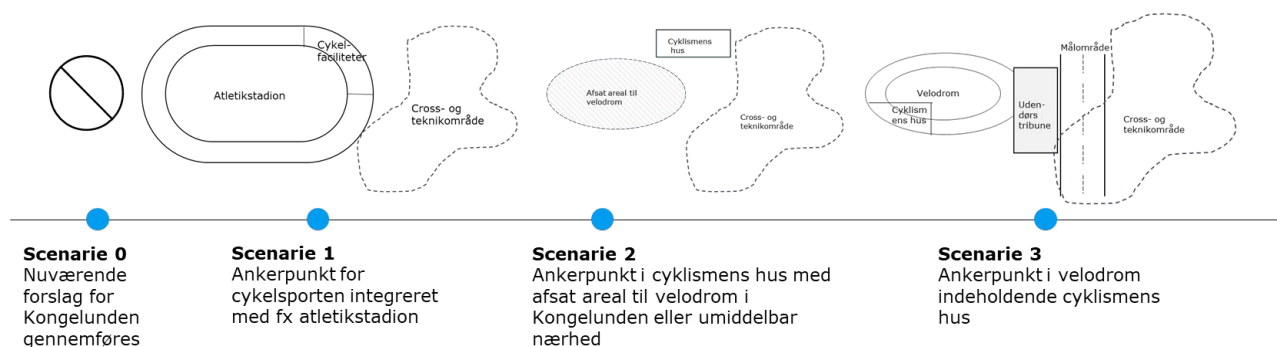
4.1 Scenarier for et fremtidigt ankerpunkt for cykelsporten i Kongelunden

Kongelundens bedømmelsesudvalg anbefaler, at der holdes fast i ambitionen om, at der i Kongelunden fortsat skal være et ankerpunkt for cykelsporten. I det følgende analyseres det, hvilke faciliteter der kan være indeholdt i et ankerpunkt, og hvordan disse faciliteter vil påvirke cykelsporten.

Analysen tager udgangspunkt i beskrivelsen af fire scenarier, der kan betragtes som et kontinuum. I den ene ende af dette kontinuum gennemføres det nuværende forslag for Kongelunden uden ændringer, hvorved alle faciliteter for alle foreningerne forsvinder. I den modsatte ende af dette kontinuum etableres alle de faciliteter, som foreningerne efterspørger. Faciliteterne i de fire scenarier er baseret på ønsker fra cykelsportens aktører, men den konkrete sammensætning af faciliteter i scenarierne er udformet af Rambøll.

De fire scenarier er opstillet for at konkretisere konsekvenserne ved forskellige fremtidige faciliteter. I analysen af hvert scenarie er det antaget, at scenariet er muligt at gennemføre i Kongelunden ift. pladsmæssige forhold, og at der er finansiering til gennemførelse af scenariet. Scenarierne er illustreret i nedenstående figur.

Figur 3: De fire beskrevne scenarier for et ankerpunkt for cykelsporten i Kongelunden

For at belyse potentialerne forbundet med hvert af scenarierne har cykelsportens aktører på en fælles workshop foretaget vurderinger af, hvordan de mener at hvert scenarie vil påvirke deres medlemstal, deres mulighed for at lave aktiviteter (stævner, camps, klubaftner etc.), den selvorganiserede del af sporten og mulighederne for talent- og eliteudvikling. Disse vurderinger er foretaget for hver disciplin dvs. landevejscykling, cross, triatlon, MTB og banecykling. Klubbernes vurderinger og begrundelser for konsekvenserne ved hvert scenarie udlægges i de følgende afsnit. Dog findes der ikke selvorganiseret banecykling, idet det kræver adgang til en lukket cykelbane, og derfor belyses ikke det selvorganiserede aspekt for banecykling.

Rambøll foretager på baggrund af klubbernes vurderinger og begrundelser samt interviews med cykelsportens aktører og det udleverede materiale en vurdering af potentialerne for cykelsporten forbundet med hver af de fire scenarier.

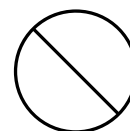
Scenarie 0: Nuværende forslag for Kongelunden gennemføres

Faciliteter i scenarie 0

Det nuværende forslag for Kongelunden gennemføres, så Aarhus Cyklebane og bygningerne på observatoriestien fjernes. MTB-sporet i Marselisborgskoven bibeholdes i nuværende form. Dette betyder, at:

- Aarhus MTB mister klubhus og depoter og crossbane
- CK Aarhus mister klubhus, depoter, crossbane, omklædning, sovekabiner
- Aarhus 1900 MTB mister klubhus
- Aarhus 1900 triatlon mister klubhus
- Aarhus Cykelbane nedlægges

I figur 4 fremgår cykelklubbernes samlede vurdering af konsekvenserne ved scenarie 0 ift. medlemmer, aktiviteter, selvorganiseret cykling og talent/eliteområdet.

På medlemsdimensionen vurderer cykelklubberne, at landevej, cross og bane vil stå meget dårligt. I scenariet vil det ikke længere være muligt at dyrke banecykling i Kongelunden, og derfor vil medlemmerne indenfor banecykling forsvinde. Tilsvarende vil der ikke længere være en crossbane i vinterhalvåret, og derfor vil medlemmerne også her forsvinde. Ift. landevejscykling vurderer cykelklubberne også, at scenariet vil skabe en stor nedgang i medlemstallet, fordi de klubaktiviteter der i dag foregår omkring landevejscykling, er bundet op på faciliteterne på Aarhus Cyklebane. For MTB forventes også medlemstilbagegang, men mindre tilbagegang end for cross, landevej og bane. Den primære facilitet for MTB er sporet i Marselisborg Skovene, som ikke bliver berørt i dette scenarie. Den forventende nedgang i medlemstal skyldes dog, at klubhuset for særligt Aarhus 1900, MTB er et vigtigt socialt samlingspunkt og vigtigt for klubbens medlemmer. Uden dette samlingspunkt, vil medlemmerne søge mod andre spor uden for kommunen. For triatlon forventes den mindste reduktion i medlemstallet i scenarie 0. Dette skyldes, at triatlonklubbens træningsaktiviteter ikke i samme grad er centreret omkring klubhuset.

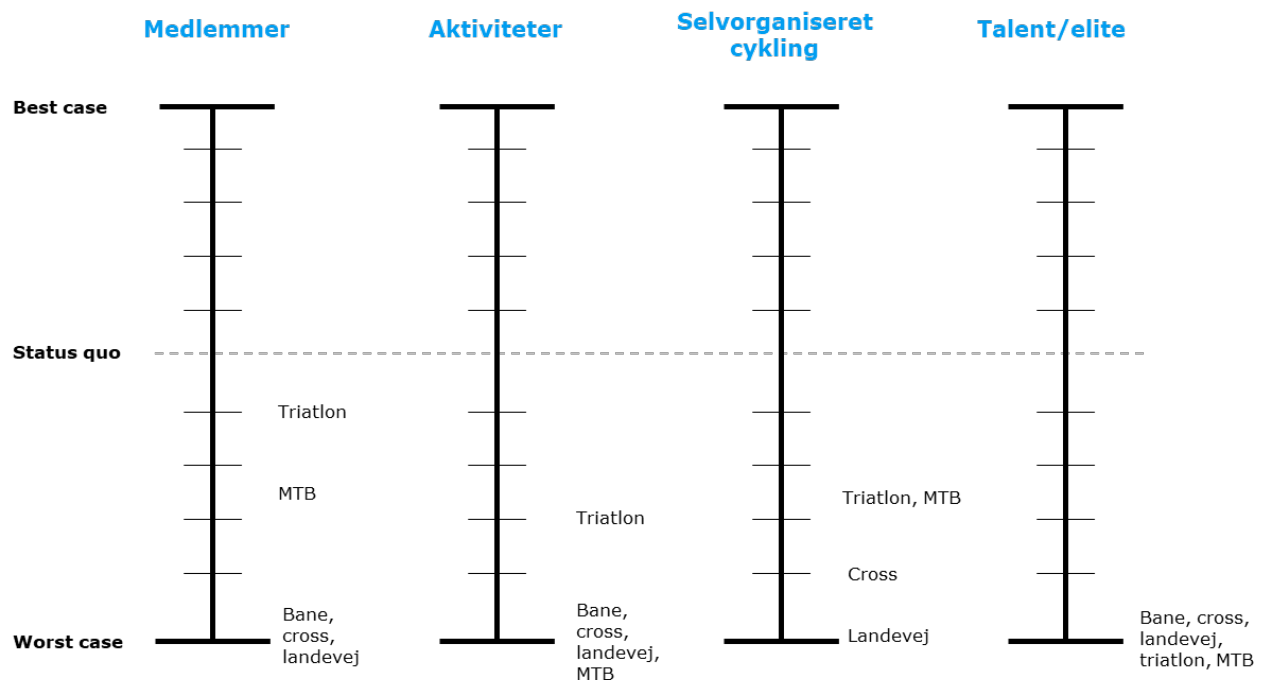
Ifølge aktiviteter vurderer cykelklubberne, at scenarie 0 vil stille landevej, cross, bane og MTB i en worst case situation. For banecykling og cross er Aarhus Cyklebane forudsætningen for, at der kan afholdes løb, stævner og camps, ligesom faciliteterne i tribunebygningen på Aarhus Cyklebane er forudsætningen for alle de sociale arrangementer, der afholdes. Tilsvarende er bygningerne i relation til Aarhus Cyklebane for nuværende depoter for alt det udstyr og materiel, som muliggør afholdelse af løb for landevej og MTB. Derudover skyldes den store forventede nedgang i aktiviteter, at det nuværende aktivitetsniveau i høj grad muliggøres af de synergier, der er mellem klubberne og de synergier, der er ved brug af Aarhus Cyklebanes faciliteter. For triatlon forventes også tilbagegang i aktiviteterne, idet særligt ungdomsafdelingen for triatlonklubben aktivt bruger klubhuset i dag.

For den selvorganiserede del af del af cykelsporten vurderer klubberne også, at scenariet vil medføre tilbagegang. Værst for landevejscykling og cross, men der forventes også tilbagegang for MTB og triatlon. For landevej, cross og MTB er vurderingen, at klubbernes rolle som kulturbærere indenfor discipliner i høj grad i dag understøtter den selvorganiserede del af sporten. For fx MTB frygter klubberne, at det vil blive svært at opretholde sporene i nuværende stand, fordi de mange frivillige kræfter, der bruges på dette, vil blive sværere at mobilisere, når klubberne stilles dårligere.

Ift. talent- og eliteområdet er klubberne enige om, at dette scenarie vil skabe en worst case situation. Når det ikke længere er muligt at dyrke banecykling i Jylland, vil det ifølge DCU, Team Danmark, Eliteidræt Aarhus og cykelklubberne betyde, at det ikke vil være muligt at rekruttere bane-cykelryttere fra store dele af Jylland. Tilsvarende vil det ikke være muligt at have talent- og elite-ryttere indenfor cross, når crossbanen forsvinder.

For landevej, triatlon og MTB vil det ligeledes være ødelæggende for talent og eliteområdet. Dette skyldes, at mange talent- og eliterytterne dyrker flere discipliner sideløbende, og opnår synergier ved at kunne dyrke både cross, bane, landevej og MTB, hvilket ikke vil være muligt i dette scenarie.

Figur 4: Cykelklubbernes vurdering af konsekvenser ved scenarie 0

Note: Konsekvenserne for den selvorganiserede banecykling er ikke blevet vurderet, da selvorganiseret banecykling ifølge cykelklubberne ikke eksisterer.
 Kilde: Cykelklubberne i Kongelundens vurderinger af konsekvenserne ved scenariet.

Rambølls vurdering af potentialer forbundet med scenariet

Rambøll finder det sandsynligt at banecykling mister sine ca. 130 dedikerede medlemmer og aktiviteter, da det i dette scenarie ikke længere vil være muligt at dyrke banecykling i Aarhus. Det samme gør sig gældende for crosscykling¹². Ligeledes finder Rambøll det sandsynligt, at det vil være vanskeligt at opretholde et talent- og elite miljø på tværs af discipliner, som det aktuelt er kendt i Kongelunden, da et sådan miljø primært består af unge, der udnytter de faciliteter, som fjernes. Det må samtidig bemærkes, at der aktuelt foregår talentudvikling i klubber i andre dele af

¹² Crosscykling er organiseret gennem CK Aarhus, der samtidig organiserer landevejscykling. Det er derfor ikke muligt at frembringe et kvalificeret estimat over, hvor mange dedikerede medlemmer, der dyrker crosscykling i dag.

landet, hvor der ikke umiddelbart er adgang til en cykelbane, hvorfor det på længere sigte formentlig vil finde et nyt leje i Kongelunden på niveau med andre klubber.

Cykelklubberne giver udtryk for, at den selvorganiserede cykling vil stilles i en meget dårlig situation, hvis cykelklubberne mister deres faciliteter. Det er Rambølls vurdering, at den selvorganiserede cykling ikke i en sådan grad vil være påvirket af, at klubberne mister deres faciliteter, da selvorganiserede cykelryttere ikke benytter disse faciliteter. Oveni dette vil en andel af de medlemmer, der melder sig ud af deres klub, forventeligt stadig dyrke cykling, hvilket kan øge aktiviteten i den selvorganiserede cykling. Omvendt kan en kultur og et klubliv omkring en sportsgren danne rammer for, at mange vælger at dyrke denne sport og tiltrække aktører uden foreningstilknytning. Dette gør sig potentielt også gældende indenfor cykling.

Særligt for MTB vurderer Rambøll dog, at den selvorganiserede cykling vil stilles i en dårligere situation end i dag i dette scenarie. Dette skyldes, at de frivillige, der bistår i at opretholde og vedligeholde MTB-sporet i Marselisborgskovene, i stor udstrækning er en del af klubmiljøet. Uden et fungerende klubmiljø vil der forventeligt være færre frivillige og en svagere organisering til at vedligeholde sporet, hvilket vil resultere i et spor af dårlige kvalitet. MTB-ryttere kan derfor i stigende grad søge mod MTB-spor i andre geografier.

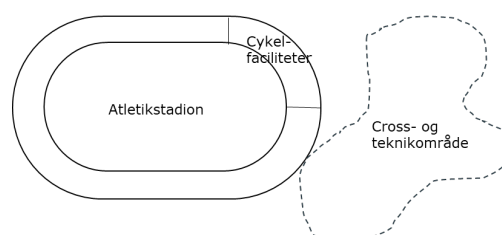
Scenarie 1: Ankerpunkt for cykelsporten integreret med fx atletikstadion

Faciliteter i scenarie 1

Faciliteter til cykelklubberne integreres med fx det nye atletikstadion. MTB-sporet i Marselisborgskoven bibeholdes i nuværende form. Dette betyder, at:

- Aarhus Cyklebane fjernes
- Aarhus MTB, Aarhus 1900 MTB, Aarhus 1900 triathlon og CK Aarhus får adgang til egne klublokaler og depoter
- Klubberne deler omklædning, toilet-faciliteter, mødelokaler mv. med andre sportsgrene
- Der etableres værksteds- og vaskefacilitet til cykler, som klubberne kan dele
- Der etableres mulighed for crossområde i vinterhalvåret

I figur 5 fremgår cykelklubbernes samlede vurdering af konsekvenserne ved scenarie 1 ift. medlemmer, aktiviteter, selvorganiseret cykling og talent/eliteområdet.

I scenariet fjernes Aarhus Cyklebane, og der etableres ikke en erstatningsfacilitet hertil. Derfor vil scenariet medføre at alle medlemmer for banecykling, alle stævner for banecykling og alt talent- og elitearbejde i relation til banecykling forsvinder.

I forhold til medlemmerne i cykelforeningen forventes det for MTB, triatlon og landevej, at dette scenarie med integration til atletikstadion vil skabe en status quo situation ift. medlemmer. Adgangen til faciliteter som omklædning og vaskefaciliteter vil være en opgradering af faciliteterne for triatlon og MTB, hvilket ifølge klubberne vægter positivt for dette scenarie. For landevejscykling er adgang til omklædning ikke en opgradering ift. i dag. Modsat vægter det negativt, at medlemmernes mulighed for at dyrke banecykling udover MTB, triatlon eller landevej forsvinder, og derfor er vurderingen at det hverken vil give flere eller færre medlemmer.

For cross forventes en nedgang i medlemmer, selvom der etableres et crossområde i scenariet. Dette skyldes, at den nuværende crossbane er af meget høj kvalitet, hvilket blandt andet ses ved, at den har været brugt til Danmarksmesterskaber, og at den nuværende crossbane kan ses fra tribunen på Aarhus Cyklebane. En erstatningsbane i dette scenarie vil ifølge cykelklubberne formentlig ikke kunne få samme standard. Derfor vil dette medføre medlemstilbagegang.

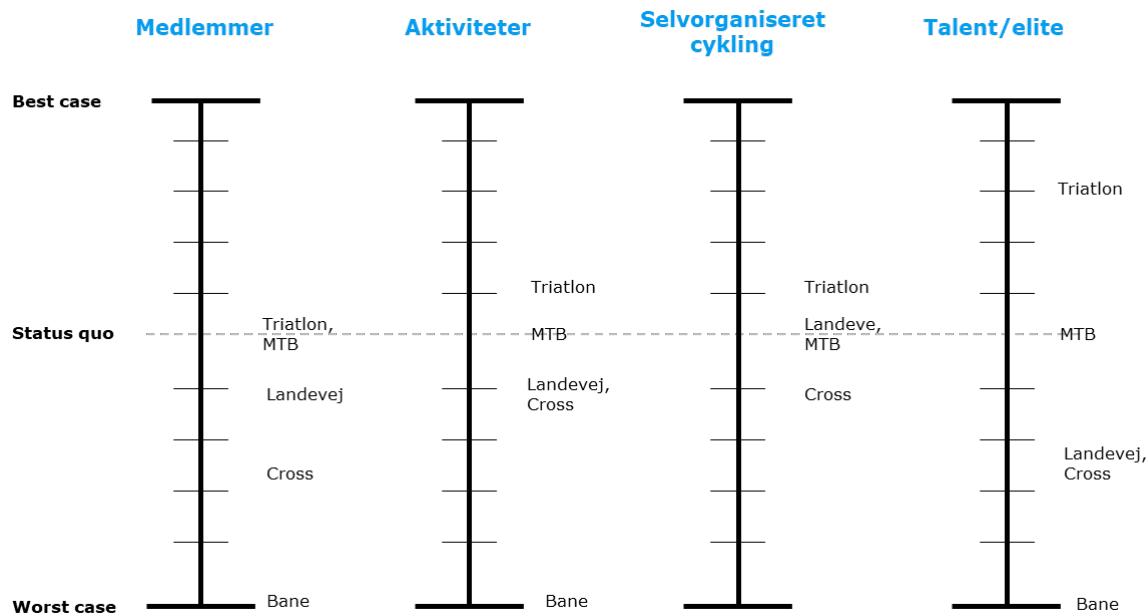
På aktivitetssiden vil scenariet være positivt for triatlon, idet integrationen med atletik vil give nye og bedre muligheder ift. løbetræning og aktiviteter relateret til dette. Aarhus 1900, Triathlon vurderer dog selv, at de har et større tilhørsforhold til cykelmiljøet end til løbemiljøet.

For MTB er vurderingen, at scenariet hverken vil give flere eller færre aktiviteter. Dette skyldes, at muligheden for omklædning og vaskefaciliteter for cykler trækker scenariet op, men at der modsat vil være en række aktiviteter i relation til Aarhus Cyklebane, som ikke længere kan laves. For landevej og cross forventes en lille nedgang i aktiviteter i dette scenarie. Dels fordi der som nævnt forventeligt ikke kan etableres en crossbane af samme kvalitet, og dels fordi cykelkulturen bliver sværere at opretholde, når cykelklubberne skal integreres med andre sportsgrene, hvor der ikke opleves at være åbenlyse synergier til.

For den selvorganiserede del af disciplinerne MTB, landevej og triatlon forventes scenariet ikke at ændre situationen betydeligt ift. status i dag. For cross er det klubbernes vurdering, at der kan ske et mindre fald for den selvorganiserede del af sporten.

På talent- og eliteområde er det klubbernes vurdering, at scenariet vil være meget positivt for triatlonudøverne, idet integrationen til atletik giver bedre træningsmuligheder ift. løb i særligt vinterhalvåret. For MTB forventes status quo ift. talent- og eliteområde, mens landevejscykling og cross vurderer at scenariet vil forværre situation ift. i dag. Dette begrundes igen med, at crossbanen ikke vil kunne opnå samme kvalitet som i dag, og at talent- og eliteområdet særligt er dem, som dyrker flere forskellige discipliner indenfor cykling, herunder banecykling på Aarhus Cyklebane, som ikke længere vil være muligt.

Figur 5: Cykelklubbernes vurdering af konsekvenser ved scenarie 1

Rambølls vurdering af potentialer forbundet med scenariet

På baggrund af workshoppen og det samlede datamateriale er det Rambølls vurdering, at primært bane- og crosscykling påvirkes i dette scenarie. Vurderingen af, at crosscykling kan blive mindre attraktiv, er baseret på en antagelse om, at en kommende crossbane vil være af lavere kvalitet end i dag. Det gør sig gældende i alle scenarier, da den aktuelle crossbane er blandt landets bedste, bl.a. fordi den har tilknytning til cykelbanen som nedlægges. Hvis det er muligt at etablere en crossbane af tilsvarende kvalitet, samtidig med at klubberne får adgang til omklædning, depoter mv. integreret med eksempelvis atletikbane, så er det Rambølls vurdering, at crosscykling mindre sandsynligt vil miste medlemmer og dedikerede aktiviteter relativt til situationen i dag.

Rambøll vurderer, at triatlonudøvere grundet den tættere integration med løbemiljøet stilles bedre end i dag, mens landevejscykling hverken stilles bedre eller værre end i dag. Det trækker ned for landevejscykling, at de mister muligheden for at dyrke banecykling, men på baggrund af interview med andet banemiljø vurderer Rambøll ikke, at dette er nok til, at landevejscyklingen mister medlemmer samt mulighed for at arrangere aktiviteter, da dette bliver muligt med udgangspunkt i nye faciliteter. Det er dog muligt, at der vil opstå en midlertidig nedgang i attraktiviteten i at dyrke landevejscykling med udgangspunkt i Kongelunden.

Potentialet for den selvorganiserede cykling påvirkes ikke i dette scenarie.

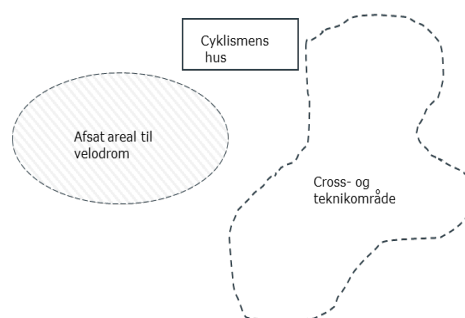
Scenarie 2: Ankerpunkt i cyklismens hus med afsat areal til velodrom i Kongelunden eller umiddelbar nærhed

Faciliteter i scenarie 2

Der etableres et cyklismens hus som selvstændig bygning i Kongelunden, med tilhørende areal rundt om. MTB-sporet i Marselisborgskoven bibeholdes i nuværende form. Dette betyder, at:

- Aarhus Cyklebane fjernes
- Aarhus MTB, Aarhus 1900 MTB, Aarhus 1900 triathlon og CK Aarhus får adgang til egne klublokaler og depoter
- Klubberne deler omklædningsfaciliteter, lokale til e-cykling, værkstedsfaciliteter, lokaler med mulighed for overnatninger og adgang til vaskefaciliteter udendørs
- Derudover laves mulighed for etablering af en cross-område i vinterhalvåret der er belyst og der etableres et fast teknikområde, med blandt andet pumptrack
- Der afsættes et areal til at der kan bygges en velodrom enten ved cyklismens hus eller i umiddelbart nærhed heraf

I figur 6 fremgår cykelklubbernes samlede vurdering af konsekvenserne ved scenarie 2 ift. medlemmer, aktiviteter, selvorganiseret cykling og talent/eliteområdet.

På medlemsdimensionen er det klubbernes vurdering, at særligt MTB vil stilles markant bedre i dette scenarie. Det skyldes, at der i dette scenarie sker en opgradering af faciliteterne for MTB fx i form af et areal til teknikområde, hvor der etableres blandt andet et pumptrack.

For banecykling er det også klubbernes vurdering, at scenariet vil kunne skabe fremgang i antallet af medlemmer. Dette begrundes med, at udsigten til en moderne indendørs cykelbane vil kunne tiltrække medlemmer, selvom banen ikke står klar. Dog påpeger klubberne også, at tidsperspektivet for, hvornår der kan forventes at være en færdig bane vil være afgørende for, om der kan opretholdes en medlemsbase. For banecyklingen vil afsætningen af et areal til en velodrom stadig betyde, at aktiviteterne og talent- og eliteområdet vil blive markant svækket i og med, at der ikke vil være en banefacilitet i en periode. I dette scenarie er vurderingen for banecyklingens udvikling helt afhængig af, hvor sikre brugerne kan være på, hvornår der står en ny bane klar.

For triatlon og landevej er det klubbernes vurdering, at dette scenarie vil stille dem en smule bedre end i dag. For landevej er begrundelsen for dette, at der sker en opgradering af nogle faciliteter i et cyklismens hus relativt til i dag, men modsat trækker det ned for nogle af deres medlemmer, at de mister muligheden for at køre banecykling. For triatlon vil scenariet tilsvarende medføre en opgradering af deres nuværende faciliteter, og for triatlon er placeringen af deres klubhus og aktiviteter i nærhed af et rent cykelmiljø mere attraktivt, end placering sammen med fx atletik, idet klubben ifølge egne udtalelser har et større tilhørsforhold til cykelmiljøet.

For cross frygter cykelklubberne i dette scenarie, at et nyt cross-område ikke vil få samme attraktivitet og udviklingsmuligheder som det nuværende. Det skyldes blandt andet, at der ikke vil være en tribune ved området. Selvom der sker en opgradering af andre faciliteter udenom selve cross-banen, så forventes det ikke at være nok til en skabe medlemsfremgang.

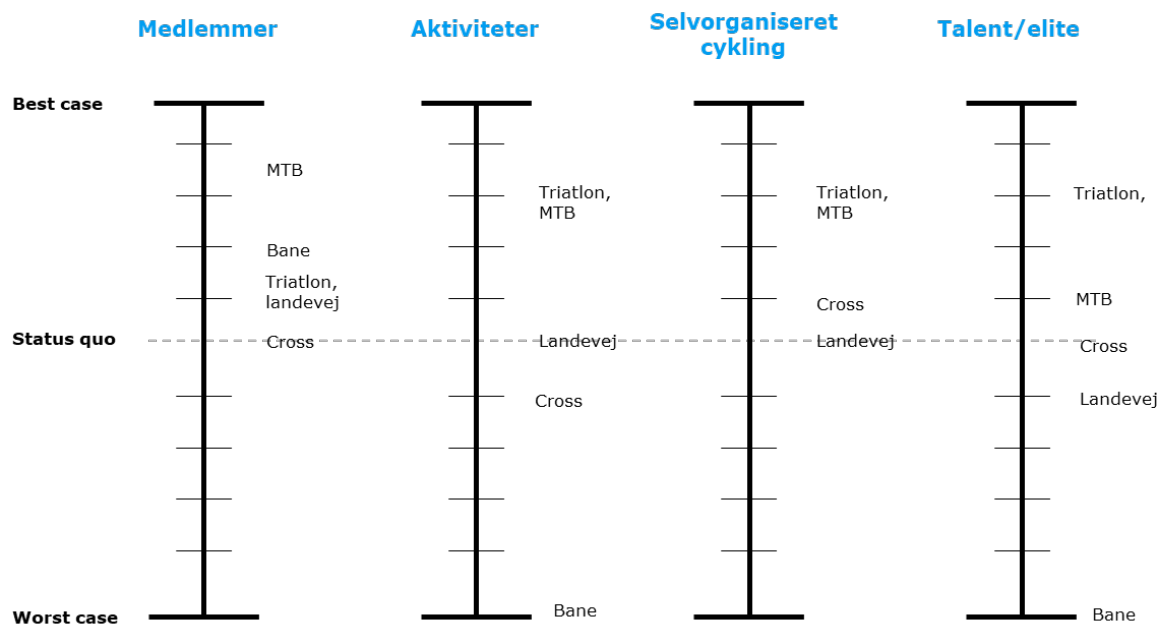
I forhold til klubbernes muligheder for at afvikle forskellige aktiviteter som stævner, camps og sociale arrangementer, så vil faciliteterne i scenarie 2 markant forbedre aktivitetsniveauet for triatlon og MTB, idet disse klubber får opgraderet de nuværende faciliteter med fx muligheden for e-cykling i klubregi. For landevej vil scenarie 2 med cyklismens hus betyde adgang til de samme faciliteter som tilfældet er i dag, undtagen banen. Derfor er det vurderingen fra klubberne, at aktivitetsniveauet for landevejscykling vil være uændret.

Den selvorganiserede del af MTB og triatlon vurderes af cykelklubberne til at blive styrket markant med et cyklismens hus. For MTB er adgangen til et offentligt teknikareal med pumptrack en faktor, der særligt vurderes at kunne styrke den selvorganiserede del af sporten. Derudover vil en cyklismens hus, for både MTB og triatlon, med udendørs åbne faciliteter som teknikareal og vaskefaciliteter til cykler, kunne fungere som naturligt samlingssted for selvorganiserede grupper af ryttere.

Den selvorganiserede crosscykling vurderer klubberne ligeledes vil profitere i dette scenarie, fordi et cyklismens hus med offentlige faciliteter og teknikareal vil gøre det mere attraktivt at køre i crossområdet. For landevejscykling vurderer klubberne, at et cyklismens hus ikke i sig selv vil medføre flere der cykler landevejscykling selvorganiseret.

Cykelklubberne vurderer, at talent- og elitemiljøet i dette scenarie vil være nogenlunde som i dag. Dette skyldes, at nogle forhold i scenariet skaber dårligere forudsætninger for et godt talent- og elitemiljø, mens andre forhold skaber bedre forudsætninger. En nedrivning af Aarhus Cyklebane vil ligesom i de foregående scenarier påvirke elite- og talentmiljøet mest. Dette skyldes, at det er talenter og eliteryttere, der i størst grad gør brug af Aarhus Cyklebane. En fjernelse af banen vil dermed påvirke miljøet negativt. Til gengæld vil en samling af de resterende faciliteter i et cyklismens hus samtidig have størst positiv indvirkning på talent- og elitemiljøet, fordi de får et sted, hvor de kan mødes, og hvor de kan danne et miljø sammen. Cykelklubberne vurderer, at disse to effekter modvirker hinanden i tilpas grad til, at der ikke vil være en stor ændring ift. i dag. Undtagelsen fra dette er triatlon, hvor klubben vurderer, at cyklismens hus vil veje tungere end fjernelsen af cykelbanen, og derfor vil talent- og elitemiljøet indenfor triatlon forbedres i dette scenarie.

Figur 6: Cykelklubbernes vurdering af konsekvenser ved scenarie 2

Rambølls vurdering af potentialer forbundet med scenariet

I dette scenarie vil et ankerpunkt omfattende sammenhængende og dedikerede klubmiljøer i et Cyklismens hus samt afsætning af areal til fremtidig etablering af velodrom, indeholde de indendørs faciliteter, som klubberne efterspørger. Det er derfor Rambølls vurdering, at alle discipliner i dette scenarie vil have potentiale til medlems- og aktivitetsfremgang, hvor crosscykling dog afhænger af kvaliteten af et nyt crossområde, og hvor banecykling vil være afhængige af en tidshorisont for etablering af en velodrom.

Med et hus, hvor alle discipliner er samlet under ét tag, vil der være gode muligheder for en endnu tættere integration mellem cykelklubberne, og de synergieffekter der er beskrevet i afsnit 3.6 kan potentielt blive endnu stærkere.

Det er dog Rambølls vurdering, at talent- og elitemiljøet på tværs af discipliner ikke stilles bedre end i dag, fordi de mister muligheden for at dyrke banecykling på kort sigt. Især talent- og eliteryttere har betonet den positive betydning af at dyrke flere discipliner, og derfor kan denne udvikling blive påvirket mest, når muligheden for at dyrke banecykling på kort sigt forsvinder. Der er begrænset sammenligningsgrundlag, men ved interview med andet banemiljø, betones vigtigheden af dette samspil for talentudvikling ikke i samme grad, som udtrykt af banemiljøet i Aarhus.

Eliteidræt Aarhus har i interview beskrevet vigtigheden af, at talent- og elitesportsudøvere er en del af et samlet miljø, og et Cyklismens hus kan netop danne rammer for et sådant samlet miljø. Det er Rambølls vurdering, at der er en stærk interesse for at fastholde optimale betingelserne for talent- og elitemiljøet i Kongelunden. Der eksisterer talent- og elitemiljøer flere andre steder i landet, hvor der ikke er umiddelbar adgang til en cykelbane, og på den baggrund vurderer Rambøll, at en cykelbane ikke har lige så stor betydning for talent- og elitemiljøet i de øvrige discipliner, som cykelaktørerne påpeger.

Vurderingen af potentialerne forbundet med banecykling er i dette scenarie behæftet med usikkerhed.

I forhold til det nuværende forslag for Kongelunden vil det være et stort løft for banecyklingen, hvis der afsættes et areal til en velodrom. Der vil dog stadig være store usikkerheder forbundet med, om og hvornår en velodrom potentielt kan bygges på det afsatte areal.

På baggrund af dataindsamlingen er det Rambølls vurdering, at denne usikkerhed umiddelbart vil påvirke de unge udøvere og i nogen udstrækning talent- og eliterytterne indenfor banecykling. Eliteidræt Aarhus vurderer helt generelt, at talent- og elitesportsudøvere er så afhængige af faciliteter, at de med stor sandsynlighed vil stoppe med at dyrke en sport indenfor få måneder, hvis der ikke er faciliteter til, at de kan dyrke deres sportsgren. Som beskrevet ovenfor har Rambøll ikke fundet belæg for, at en bane har stor betydning for talent- og eliteudvikling for andre discipliner end banecykling, men Rambøll vurderer dog, at det vil styrke miljøet og sandsynligheden for at fastholde engagementet i Kongelunden med udsigt til en Velodrom.

Omvendt er der mange engagerede medlemmer og frivillige i og omkring Aarhus Cyklebane, der vil have en større tålmodighed. Det er ikke muligt at vurdere den samlede effekt på banecyklingen i dette scenarie.

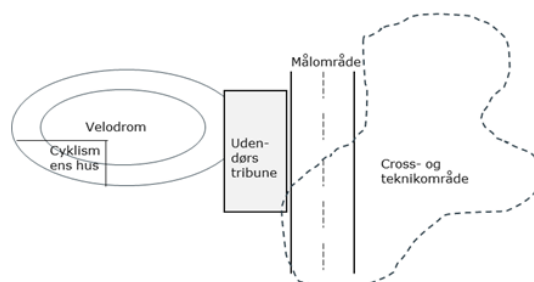
Scenarie 3: Ankerpunkt i en ny velodrom i Kongelunden

Faciliteter i scenarie 3

Der etableres et cyklismens hus integreret i en velodrom i Kongelunden, med tilhørende areal rundt om. MTB-sporet i Marselisborgskoven bibeholdes i nuværende form. Dette betyder, at:

- Aarhus Cyklebane fjernes, og der etableres en ny indendørs velodrom med tilskuerpladser.
- I velodromens arealer under selve cykelbanen indbygges egne klublokaler til klubberne og fælles omklædningsrum, depoter, lokale til e-cykling, værkstedsfaciliteter, lokaler med mulighed for overnatninger og adgang til vaskefaciliteter udendørs.
- Udendørs etableres et cross-område i vinterhalvåret der er belyst og der etableres et fast teknikområde, med blandt andet pumptrack. Dertil etableres grus- eller asfaltsti direkte fra Kongelunden til Marselissporet.
- På ydersiden af velodromen etableres en fast udendørs tribune, men udkig over crossområdet
- Der etableres et asfalteret område foran tribunen, der muliggør at området foran tribunen kan bruges som målområde for landevejsstævner.

I figur 7 fremgår cykelklubbernes samlede vurdering af konsekvenserne ved scenarie 3 ift. medlemmer, aktiviteter, selvorganiseret cykling og talent/eliteområdet.

I scenarie 3 med etablering af en velodrom i Kongelunden indeholdende lokalerne og faciliteter for et cyklismens hus, udendørs tribune, målområde, areal til teknikområde og crossbane vurderer klubberne, at landevej og bane vil få de optimale muligheder for at tiltrække flere medlemmer. For banecykling er begrundelse for dette for det første, at en indendørs bane muliggør træning om vinteren, hvor den nuværende bane udelukkende bruges om sommeren. Da baneryttere som udgangspunkt også dyrker andre cykeldiscipliner, som fx landevejscykling, vil træning i vinterhalvåret øge antallet af potentielle brugere af en cykelbane, idet landevejscykling primært foregår i sommerhalvåret. Derudover vil en indendørs cykelbane være en mere attraktiv facilitet i forhold til den nuværende bane, hvilket også vurderes at kunne øge antallet af brugere af banen, og tiltrække brugere fra det mest af Jylland. I 2021 var der ca. 7.250 medlemmer der dyrker aktiviteten cykling i en forening i Østjylland¹³ og som derfor kan betegnes som den umiddelbare sum af potentielle faste brugere. Aarhus Cyklebane vurderer selv, at de vil kunne få 1.000 faste brugere på banen. Vi har ikke få dette tal verificeret af DCU.

¹³ Det centrale foreningsregister – Danmarks Statistik, tabellen IDRAKT01

For landevej er forventningen om medlemsfremgang tæt sammenhængende med, at ryttere der dyrker banecykling som oftest også dyrker landevejscykling, så en stigning i baneryttere vil give stigning i medlemmerne der kører landevej også.

For triatlon, MTB og cross forventer klubberne også, at dette scenarie 3 vil kunne skabe betydelig medlemsfremgang. For triatlon vil en indendørs cykelbane give deres medlemmer muligheder for træning på bane ift. fx cardio test og aeorotest, udover at de andre faciliteter med omklædningen og et cyklismens hus i sig selv er en stor opgradering af faciliteterne for triatlon. MTB-klubberne vurderer, at en grus- eller asfaltsti direkte fra Kongelunden til Marselisborgskovene vil kunne tiltrække flere medlemmer. Især vurderer de, at de vil kunne tiltrække flere børn, da børnene ikke længere skal køre på trafikerede veje for at komme ud til sporet i Marselisborgskovene.

På aktivitetssiden er det for triatlon, landevej og cross særligt etableringen af en udendørs tribune, som gør at klubberne forventer et større niveau af stævner og løb. Et område med arenapræg, kuperet terræn og fast belysning er ifølge cykelklubberne er afgørende for, at fx crossbanen bliver lige så attraktiv som den nuværende bane. For MTB forventes også en stigning i aktivitetsniveauet, men scenariet vil ikke være fuldt ud tilstrækkeligt til at sikre de optimale rammer for MTB, idet MTB stadig er afhængige af selve marselissporet og kvaliteten af dette for at kunne skabe flere løb og stævner, og marselissporet ændres ikke i dette scenarie.

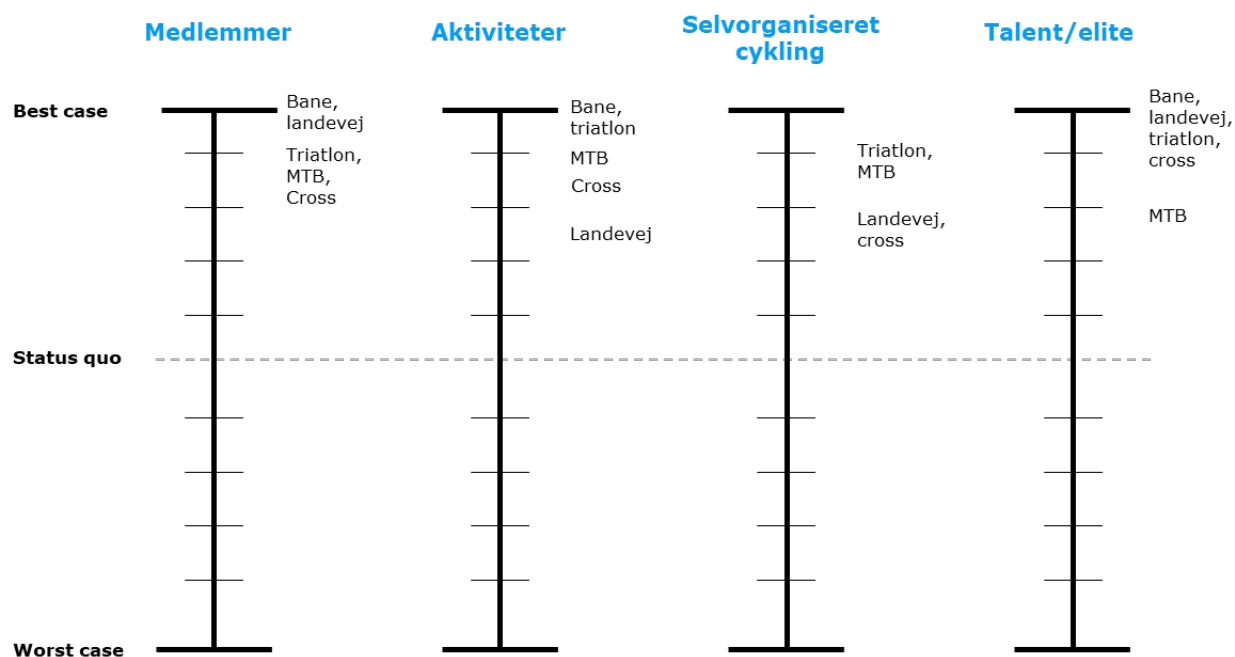
For banecyklingen vil velodromen muliggøre et markant større aktivitetsniveau end i dag ift. stævner og træning. Dette skyldes, at den nuværende begrænsende faktor på antallet af stævner i høj grad er, at de skal afholdes i sommerhalvåret, hvor alle landevejssløb tilsvarende afholdes. Det samme forhold er gældende for træning i vinterhalvåret, hvor de andre discipliner ikke er aktive. Derudover vurderer cykelklubberne, at en indendørs velodrom placeret så bynært som Kongelunden er, vil kunne være venue for internationale stævner som EM og VM under forudsætningen af, at den er bygget med tilskuerpladser. Ballerup Superarena skal være VM værter for banecykling i 2024, ligesom de var været i 2010, og derfor vurderer cykelklubberne også, at en velodrom i Aarhus vil kunne tiltrække sådanne arrangementer. For Ballerup Superarena har det ifølge DCU og Aarhus Cykelbane været en udfordring, at den ikke-bynære placering har gjort det svært at tiltrække publikum til de tidligere 6-dagesløb, og denne udfordring vil være mindre ved en cykelbane i Kongelunden.

For den selvorganiserede del af både triatlon, MTB, landevej og cross vil etableringen af en velodrom som et cyklismens hus med tilstødende udendørs faciliteter være et kraftcenter for de selvorganiserede ryttere. De mange udendørs faciliteter skaber potentialet for at sikre et åbent miljø omkring velodromen, der bliver det naturlige samlingspunkt for alt selvorganiseret cykling for alle aldre. Tilsvarende vurderer cykelklubberne, at muligheden for et ankerpunkt der kan favne alle discipliner indenfor cykelsporten vil være så unikt, at det også vil kunne blive kendt udenfor landets grænser.

På området for talent og elite vil scenarie 3 ifølge klubberne give nogle af de bedst mulige forudsætninger både bane, landevej, triatlon og cross. Ved at have en velodrom sikres det, at alle de synergier der i dag eksisterer mellem cykelklubberne kan opretholdes og udvikles. De unge talenter for cykelsporten kører i dag flere forskellige discipliner, og i dette scenarie 3 understøttes talenterne maksimalt. Ifølge DCU giver banecyklingen rytterne noget teknisk kunnen, som fx er relevant i landevejscykling, og denne vurdering deles af Team Danmark. Derudover vil en indendørs bane være mere attraktiv end den nuværende bane og derfor tiltrække en større medlemsbase som tidligere nævnt, hvilket øger mulighederne for talentudvikling. Dertil forventer også Team Danmark og Eliteidræt Aarhus, at en velodrom kan fremme talentudviklingen på tværs af cykeldisciplinerne, fordi der i Kongelunden i dag eksisterer et godt og attraktivt elitemiljø, hvor elitesportsfolk på tværs af sportsgrene har gavn af hinanden

Ift. eliteområdet er banen ifølge klubberne en forudsætning for, at eliteområdet kan trives for landevej og bane. Team Danmark peger også på, at Aarhus er et særligt godt miljø for eliteudøvere fordi byen tilbyder mulighed for at kombinere eliteidræt med studieliv, blandt andet pga. Team Danmarks aktiviteter i Kongelunden, samarbejdet med Eliteidræt Aarhus og fordi Aarhus fysisk er en mindre by end København. Den mindre geografiske størrelse sikrer kort transporttid mellem træning, studie og bolig for udøvere.

Figur 7: Cykelklubbernes vurdering af konsekvenser ved scenarie 3

Samtidig vurderes det, at en velodrom kan øge opmærksomheden på cyklisme bredt set, såfremt den bruges til at afvikle en række cykelrelaterede aktiviteter, som formentligt vil kunne fremme cykelkulturen i Aarhus. Som eksempel på sådanne aktiviteter kan der henvises til cykelbanen i Odense. Her arrangerer foreningen Cykling Odense arrangementer for kommunens folkeskoler, hvor skoleklasser besøger cykelbanen for at afprøve banecykling og atletik, som findes i inderkredsen på Odense Cykelbane. I 2021 var der skolebesøg i 132 dage og op mod 6.500 skolebørn var forbi cykelbanen. Forudsætningen for, at dette kan afvikles i Odense, er dog, at der er op mod 40 frivillige, der kan afvikle disse skolebesøg i hverdagen mellem 8-13, og dertil støttes konceptet økonomisk af GF-fonden.

Rambølls vurdering af potentialer forbundet med scenariet

Som beskrevet ovenfor etableres der i dette scenarie alle de faciliteter, som cykelmiljøet efterspørger, bliver en del af et ankerpunkt. Scenariet vil dermed skabe de bedst mulige forudsætninger for medlems- og aktivitetsfremgang i cykelmiljøet.

Der vil være mulighed for at tiltrække cykelryttere dedikeret til banen fra det meste af Jylland, hvilket forstærkes af de eksisterende studiemiljøer i byen. Det er Rambølls vurdering, at en velodrom i Aarhus vil have potentialet til at blive omdrejningspunktet i et cykelmiljø i den absolutte verdenselite for både eliten, bredden og offentligheden. En placering i Kongelunden vil være unik i

verden, da meget få velodromer er placeret så bynært, som en velodrom i Kongelunden vil være. En velodrom har dermed potentialet for at kunne skabe et miljø, der kan sammenlignes med Aarhus Internationale Sejlsportscenter på Aarhus Ø.

Det vurderes endvidere, at etablering af en ny cykelbane potentielt vil kunne tiltrække udenlandske cykelryttere til træningssessioner og løb i samspil med Team Danmark. Dette vil yderligere styrke cykelmiljøet i Danmark, på samme vis som Aarhus Internationale Sejlsportscenter.

Samtidig vil der være en række potentialer for anvendelse af en velodrom til andre formål end cykling. Disse gennemgås i næste afsnit.

4.2 Potentialer for anvendelse af velodrom til andre formål end cykling

En velodrom er en arena til indendørs banecykling på en oval bane af typisk 200-250 meter. Selve cykelbanen har som udgangspunkt et underlag af træ. Med en banelængde på 250 meter og plads til ca. 2500 tilskuere på tribunerne rundt om banen fylder en velodrom i omegnen af 8200 m². Da selve cykelbane har en vis hældning er der i mange velodromer forskellige faciliteter under selve banen. Derudover er der en inderkreds i cykelbanen, som ved en 250 meter bane er i størrelsesordenen 3100 m² – til sammenligning er en standard håndboldbane ca. 800 m².

I Danmark er der pt to indendørs cykelbaner, Ballerup Superarena og Thorvald Ellegaard Arena i Odense. Ballerup Superarena er hjemsted for det danske landshold i banecykling, og ved banen er der faste tribunerne på langsiderne til 3700 tilskuere. Inderkredsen i Ballerup Superarena har et areal på 3690 kvm. Thorvald Ellegaard Arena i Odense er opført samme sted som en tidligere cykelbane, men er nu en indendørs træbane på 250 meter. Der er ikke faste tilskuerpladser i arenaen. Arenaen er overdækket, men ikke med fast tag som i Ballerup, men med en tekstildug der sikrer tørvej. Inderkredsen på Thorvald Ellegaard Arena anvendes som atletikbane.

Etableres der en velodrom i Kongelunden, som det er beskrevet i scenarie 3 ovenfor, vil den potentielt kunne anvendes til andre formål end cykling. Dette skyldes i særdeleshed, at en velodrom naturligt har et stort inderareal, der i udgangspunktet ikke bruges.

Vi præsenterer her en række potentialer for anvendelse af en velodrom til andre formål end cykling. Disse skal ses som supplerende til de potentialer, der beskrives under scenarie 3 ovenfor.

- *Breddesport*
Relativt til andre kommuner har Aarhus få idrætsfaciliteter pr. indbygger¹⁴. Ved at bruge velodromens inderareal som en multisal er der mulighed for at øge antallet af idrætsfaciliteter pr. indbygger i Aarhus. CF Møller Architects har i 2022 udarbejdet i visionsskitse for en fremtidig velodrom, hvori de har indtegnet forskelle muligheder for brug af inderarealet til breddesport. De vurderer, at en multisal kan bruges til eksempelvis: 1 håndboldbane, 3 basketballbaner, 4 volleyballbaner eller 12 badmintonbaner¹⁵. Andre muligheder for brugen af inderarealet til breddesport er 3 indendørs tennisbaner, indendørs atletik, kampsport, gymnastik, sportsdans, e-sport mv.

¹⁴ Opgørelser fra idrættens analyseinstitut viser, at Aarhus i 2021 er rangeret på en 91. plads over kommuner med flest faciliteter pr. indbygger. Faciliteter inkluderer: Haller, mindre idrætslokaler, svømmeanlæg, fitnesscentre og fodboldbaner. <https://www.idan.dk/nyheder/nyt-facilitetsindeks-smaa-kommuner-har-stadig-flest-faciliteter-pr-indbygger/>

¹⁵ Badminton kan ifølge Team Danmark kun dyrkes, når der ikke cykles på banen. Det skyldes, at turbulensen fra cykelrytterne påvirker fjerboldene.

Der findes flere eksempler, hvor en inderarealet i en velodrom bruges til breddesport. Et eksempel er Vår Energi Arena Sola i Stavanger, Norge¹⁶, hvor der i inderarealet er en multital i den ene ende med forskellige baner indtegnet på gulvet, og en springgrav til gymnastik i den anden ende. Et andet eksempel er Derby Arena i Derby, England¹⁷, hvor inderarealet blandt andet bruges til badminton.

- *Koncerter og messer*

Inderarealet har muligheder for at blive brugt til koncerter og messer.

Eksempler på velodromer, hvor inderarealet bruges til koncerter og messer er Velodrom i Berlin, Tyskland¹⁸, hvor blandt andre Britney Spears, Daft Punk og Janet Jackson har afholdt koncerter¹⁹, og Ballerup Super Arena, hvor blandt andre Rihanna, Back Street Boys og Thomas Helmig har afholdt koncerter²⁰.

Det er dog Rambølls vurdering, at det kommercielle potentiale vil være udfordrende at realisere, idet der i området Kongelunden allerede er Ceres Park og Ceres Arena, der kan benyttes til fx koncerter. Derudover vurderes Jyske Bank BOXEN i Herning også at udgøre en stor mulig konkurrent for tiltrækning af store koncertnavne. Hvis en kommende velodrom i Kongelunden skal kunne bruges til koncerter o.l., skal det derfor tænkes ind i den samlede eventstrategi for Kongelunden.

- *Sportsbegivenheder for andre sportsgrene*

Der er mulighed for, at en velodrom kan lægge hus til andre sportsbegivenheder end cykelstævner. Eksempelvis har Ballerup Superarena afholdt landskampe i basketball og badminton, og i en sæson været hjemmebane for den tidligere håndboldklub AG København.

En forudsætning for, at der kan afholdes andre sportsbegivenheder i velodromen, er at den designes med tilskuerpladser. Her er det en fordel med mobile tilskuerpladser. Mobile tilskuerpladser betyder, at tilskuerpladserne kan tilpasses det enkelte event.

- *Lokation for nyt Team Danmark Center*

I forbindelse med opførslen af et nyt fodboldstadion vil de nuværende faciliteter for Team Danmark blive fjernet. I den forbindelse af der afsat penge til etablering af et nyt Team Danmark Center, der skal huse fx styrketræningsfaciliteter, fysioterapi etc. En ny indendørs velodrom vil potentielt kunne huse dette nye Team Danmark Center, såfremt det indtænkes i det konkrete design af anlægget.

Generelt er det en forudsætning for alle de beskrevne muligheder for anvendelse af velodromen til andet end cykling, at velodromen drives med en kommerciel tankegang. Det er ikke muligt, at en velodrom på samme tid kan anvendes til alle de ovenstående anvendelser, og derfor er det vigtigt, at man på forhånd tager stilling til, hvad man ønsker, at velodromen skal anvendes til.

¹⁶ <https://sola-arena.no/>

¹⁷ <https://www.derbyarena.co.uk/>

¹⁸ <https://www.velodrom.de/>

¹⁹ [https://en.wikipedia.org/wiki/Velodrom_\(Berlin\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Velodrom_(Berlin))

²⁰ https://da.wikipedia.org/wiki/Ballerup_Super_Arena

5. BILAG

5.1 Metode

Fase 1: Opstart

Rambøll har udarbejdede et udkast til kommissorium for analysen, herunder de konkrete undersøgelsesspørgsmål, som analysen skulle belyse. Derefter blev der afholdt et fællesmøde med foreningerne i Kongelunden til kommentering af kommissoriet, og på baggrund af mødet blev kommissoriet justeret til fx også at inkludere undersøgelse af de synergieffekter der findes i cykelmiljøet i dag, og de synergieffekter en velodrom vil kunne skabe udover anvendelsen til banecykling. I drøftelsen om kommissoriet har følgende foreninger er været inddraget:

Aarhus MTB, Aarhus 1900 MTB, Cykle klubben Aarhus, Aarhus 1900 Triatlon²¹, Foreningen Aarhus Cyklebane og Idrætssamvirket.

Fase 2: Kortlægning og dataindsamling

I fase 2 har Rambøll gennemført følgende aktiviteter:

- Interviews med cykelforeningerne i Kongelunden
- Interviews med andre interessenter
- Indsamlet eksisterende dokumenter og materialer omkring cykelsporten i Aarhus, som cykelsportens aktører selv havde.
- Indhentet medlemstal for cykelsporten i Aarhus og Østjylland fra det centrale foreningsregister (CFR)
- Gennemført en workshop med cykelforeningerne i Kongelunden. På workshoppen deltog repræsentanter fra Aarhus MTB, Aarhus 1900 MTB, Cykle klubben Aarhus, Aarhus 1900 triatlon, Foreningen Aarhus Cyklebane og Idrætssamvirket. Derudover var DCU, Team Danmark og Eliteidræt Aarhus inviteret men havde ikke mulighed for deltagelse.

Den komplette liste over interviews fremgår i tabellen herunder.

Aktør	Interviewpersonens rolle
Aarhus MTB	Formanden og næstformand
Aarhus 1900 MTB	Formand
Cykle klubben Aarhus	Formand
Aarhus 190 triatlon	Bestyrelsesmedlem
Foreningen Aarhus Cyklebane	Formand, næstformand og medlem af foreningens kongelundsudvalg
Idrætssamvirket	Sekretariatsledere
Dansk Cykel union	Direktør
Team Danmark	Sportsmanager for Cykling
Eliteidræt Aarhus	Sportschef
Odense Cykelbane	Afdelingsleder i Fritid og Kultur, Odense Kommune

Fase 3: Analyse og afrapportering

I fase 3 har Rambøll foretaget den samlede analyse af potentialerne for cykelsporten i Kongelunden afhængigt af, hvilke faciliteter der inkluderes i et fremtidigt ankerpunkt. Analysen er blevet til på baggrund af en kombination af input fra cykelsportens aktører via individuelle interview og på baggrund af inputs fra workshoppen med alle aktører samlet. På workshoppen blev alle de i rapporten opstillede scenarier for et ankerpunkt gennemgået og drøftet, og cykelaktørerne kom med deres vurderinger af de forskellige scenariers betydning for medlemstal, aktiviteter, elite/talentområdet og den selvorganiserede del af cykelsporten.

²¹ Deltog ikke på mødet om kommissoriet, men fik kommissoriet tilsendt og vendte ikke tilbage med kommentarer hertil.

5.2 Kommissorium: Analyse af potentialerne i cykelmiljøet i Aarhus

Cykelsporten i Aarhus har i mange år haft Aarhus Cyklebane som samlingspunkt. Disciplinerne i sporten har udviklet sig, og aktørerne drager i stigende grad nytte af nærhed til vand, skov og bakkede asfaltveje, herunder MTB, cross, triatlon og landevejscykling, foruden adgang til cykelbanen. Med vinderforslaget til udviklingsplanen for Kongelunden flyttes atletikken til arealet ved den nuværende cykelbane, og der er ikke disponeret plads til en ny velodrom. Bedømmelsesudvalget for Kongelundens udviklingsplan anbefaler dog, at der holdes fast i en ambition om, at der i Kongelunden fortsat skal være et ankerpunkt for cykelsporten, for både børn, unge, ældre, motionister og cykelsportens foreninger, samt at der i det videre arbejde bør være en opmærksomhed på at styrke mulighederne for cyklisme og cykelkulturen i området.

Sport og Fritid i Aarhus Kommune ønsker på baggrund af bedømmelsesudvalgets udtalelse at undersøge potentialerne for udviklingen af cykelsporten i Aarhus centreret omkring et nyt ankerpunkt i Kongelunden. Potentialerne skal undersøges i samarbejde med cykelsportens aktører, herunder foreninger og brugere af de nuværende faciliteter, samt andre interessenter omkring cykelsporten. Formålet med analysen er at foretage en vurdering af potentialerne for udviklingen af cykelsporten og cykelmiljøet generelt i Aarhus, i relation til de aktiviteter som et nyt ankerpunkt kan facilitere. Analysen skal belyse elite, talent og breddesporten og have et blik for både den organiserede og den selvorganiserede del. Det skal have speciel opmærksomhed, hvilken betydning det kan have at inkludere en velodrom i et ankerpunkt for cykelsporten. Potentiale vurderingen foretages med udgangspunkt i (1) allerede udarbejdede analyser, vurderinger og løsningsforslag (2) inddragelse af centrale aktører indenfor cykelsporten i Aarhus og (3) undersøgelse af erfaringer fra andre cykelmiljøer.

Konkret skal analysen besvare følgende undersøgelsesspørgsmål:

1. Hvilke potentialer vil en ny velodrom i Aarhus forventes at skabe for cykelsporten og for cyklismen bredt, og hvad er forudsætningerne for disse effekter kan realiseres?
2. Hvilke synergieffekter vil en velodrom kunne skabe i forhold til anvendelse til mere end banecykling, herunder udnyttelse af inderarealet af cykelbanen?
3. Hvordan har udviklingen indenfor medlems- og aktivitetsniveauet været de seneste år, indenfor de forskellige dele af cykelsporten, der er forankret i Kongelunden- sammenlignet med den nationale og evt. regionale udvikling,
4. Hvilke faciliteter for cykelsporten eksisterer i Kongelunden i dag, og hvordan matcher de aktuelle ønsker?
5. Hvilke synergieffekter findes mellem de forskellige cykelsportsdiscipliner i Kongelunden i dag?
6. Hvilke faciliteter peger forskellige aktører på som centrale for udviklingen af cykelsporten i fremtiden, og for sammenhængskraft i idrætsmiljøet i Kongelunden?
7. Hvilke typer faciliteter kan være indeholdt i et nyt ankerpunkt for cykelsporten og hvilken betydning kan de have for udviklingen af potentialet for cykelsporten?

Analysen gennemføres af Rambøll Management Consulting. Aarhus Kommune er ansvarlig for udpegning af relevante materialer der skal indgå i analysen, og Aarhus Kommune udpeger ligeledes de relevante interessenter, baner og organisationer, der skal indgå i analysen.

Cykelmiljøet i Aarhus indgår som en aktiv part i gennemførelsen af analysen, idet cykelmiljøet høres om undersøgelsesspørgsmål i kommissoriet. Cykelmiljøet indgår endvidere som informanter i interviews og bidrager til potentialevurderingerne ved en workshop.

Et foreløbigt udkast til rapport skal være færdigt 2. november, således at cykelmiljøet har adgang til de foreløbige resultater før der er politisk foretræde.